

ترجمہ

دروس معرفت وقت و قبلہ

مؤلف: استاد علامہ حسن رادہ آملی رحمۃ اللہ علیہ

ترجمہ: محمد حسین نائیجی

سرشناسنامه:

سرشناسه: حسن زاده آملی، حسن، ۱۳۰۷-۱۴۰۰/ Hassanzadeh Amoli, Hassan./ ۱۹۲۹-۲۰۲۱/ عنوان
قراردادی: دروس معرفه الوقت والقبلة . فارسی/ عنوان و نام پدیدآور: ترجمه دروس معرفت وقت و قبله / مؤلف
حسن زاده آملی؛ ترجمه محمد حسین نائيجی./ مشخصات نشر: قم: انتشارات منظومه شمسی،
۱۴۰۲. مشخصات ظاهري: ۸۲۵ص./ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۲۹۹۲-۵-۸

/وضعيت فهرست نویسی: فیفا/ موضوع: قبله و قبله یابی/ Qiblah شناسه افزوده: نائيجی، محمد حسین، ۱۳۳۸
-، مترجم./ رده بندی کنگره: ۶/ BP۱۸۶

رده بندی دیویی: ۳۵۳/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۱۴۹۵۸

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا

عنوان کتاب: ترجمه دروس معرفت وقت و قبله

مؤلف: استاد علامه حسن زاده آملی

ترجمه: محمد حسین نائيجی

ناشر: منظومه شمسی

نوبت و سال چاپ: ۱۴۰۲ / اول

تعداد صفحات و قطع: ۸۲۵ / وزیری

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه بوستان کتاب

صفحه آرایي و آماده سازی: حسین زارعی زیاری

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۲۹۹۲-۵-۸

سایت منظومه شمسی: www.manzoumehshamsi.ir

شماره تماس انتشارات منظومه شمسی: ۰۹۱۹۰۵۰۲۲۹۱

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه مترجم
۱۳.....	اهمیت مباحث زیربنایی اوقات و قبله
۱۳.....	جایگاه مبحث
۱۳.....	هدف اصلی از مبحث
۱۴.....	ساختار و محتوای کتب
۴۶.....	مقدمه مؤلف
۴۸.....	درس ۱: مباحث ضروری علم هیأت
۵۴.....	درس ۲: بحث از زوایا
۵۸.....	درس ۳: دائره و احکام آن
۶۱.....	درس ۴: قائم الزاویه و تعریف و احکام کره
۶۵.....	درس ۵: مثلثات نردبان آسمان
۶۹.....	درس ۶: راه‌های تسهیل حساب
۷۷.....	درس ۷: شعاع در روش ستینی و یا اعشاری
۸۳.....	درس ۸: ظل
۹۱.....	درس ۹: اندازه‌گیری‌های ظل
۹۷.....	درس ۱۰: ظل به نظر مهندسان (تانژانت و کتانژانت)
۱۰۳.....	درس ۱۱: قاعده‌ای در تحصیل ظل (تانژانت) و تمام ظل (کتانژانت) از جیب (سینوس) ظل
۱۰۹.....	درس ۱۲: در مثلثات کروی (در دو شکل مغنی و ظلی)
۱۱۵.....	درس ۱۳
۱۲۳.....	درس ۱۴: شکل ظلی اصل

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه مترجم

علم هیأت و دانش نجوم از بین دانشهای دیگر دانشی ممتاز و برجسته است. خردمندانی که از دایره حواس بیرون شده و سر به آسمان حیرت گذاشته‌اند راه‌هایی برای دست‌یابی به آسمان و روش‌هایی برای احاطه بر زمان قرار داده‌اند. در دوره‌هایی که بشر تنها به سرزمینی که از آن پدید آمده می‌اندیشیده ایشان زمین را با این بصیرت پیمایش کرده و حدود آن را وجب کرده، و جایگاه‌های مردم را به آن معلوم کرده‌اند، کره زمین را در مشت خویش گرفته و با قواعدی که از شگفتی‌های خرد بشر است آن را اندازه گرفته‌اند، ایشان فقط به زمین بسنده نکرده بلکه چشم به آسمان دوخته و نه تنها جایگاه‌های ستارگان و سیارات را معلوم کرده‌اند بلکه به خود جرئت داده و اندازه حرکت و سوی آنها را نیز معلوم کرده‌اند، ابزارهایی را برای آنها اختراع کرده و آلاتی را برای رصد آنها در نظر گرفته‌اند که خرد در چگونگی آن می‌ماند.

گزارش چگونگی این تلاش را کتاب‌های تاریخ علوم برعهده دارد، با این که امروزه بشر با ریاضیات پیشرفته هم در رصد سیارات و هم در رصد ستارگان ثابت‌ه چندان به اعماق آسمان نفوذ کرده که هرگز قابل مقایسه با گذشته نیست ولی راه حساب و ریاضیات رصدی منظومه شمسی و رصد سیارات ریشه‌هایی دارد که هنوز کار برد دارد و به همان دقت آسمان را وجب می‌کند و درجه و دقیقه و ثانیه‌های منظومه شمسی را در اختیار ما می‌گذارد.

مسقط الرأس علم فلک و دانش نجوم بعد از یونان مسلمانان بوده‌اند که به دقت اوقات و اول ماه‌ها و خسوف و کسوف و غیره را حساب می‌کرده‌اند، اساس

این حساب ریاضیات است که هرگز کهنگی را نمی شناسد.

منکر این نیستیم که راه های دانشمندان امروزی برای احتساب موارد خسوف آسان تر و راحت تر است ولی راه های گذشتگان نیز هر چند دشوارتر اما صحیح است و به لحاظ راصد زمینی که زمین را به ناچار ساکن فرض می کند تا حرکت ها را به لحاظ خویش حساب کند همانست که جمیع رصدگران رصد خانه های دنیا انجام می دهند. حوزه های علمیه عهده دار علم هیأت و اخترشناسی بوده اند و روش های آنها علی رغم دشواری هنوز استوار است، جناب استاد علامه حسن زاده آملی رحمته الله برای آسانی تعلیم و تعلم دو کتاب نوشته اند کتاب اول به عربی که همین کتاب حاضر است و در آن پله پله قواعد ریاضی را توضیح داده و به جهات مختلف مباحث توجه کرده اند، کتاب دوم به فارسی به نام دروس هیأت و دیگر رشته های ریاضی است درسی بودن این کتاب ها باعث شد که هر چه طالب جلوتر می رود مشکلات علم هیأت را حل شده می یابد و به مقاصد آنها نزدیک می شود.

در ادامه مباحث کتاب فهرست ارائه می شود لیکن ذکر این نکته را ضروری می دانم که مباحث ریاضی هر کجا با مباحث فقهی توأم شده جناب استاد وارد آن بحث شده و به تفصیل آن را روشن کرده و باز نموده اند در باب اوقات صبح و اوقات نوافل و وقت مغرب و عشا مباحث شیرین را طرح کرده که برای برخی از مردم که فرصت پرداختن به مباحث ریاضی را ندارند، آن مباحث شیرین است.

و نیز در باب قبله بلد مباحث فقهی را مطرح کرده و به اندازه ای بحث کرده که از وضوح راه را روشن و آشکار ساخته و فقهای متأخر بر اثر این مباحث نیازی بحث بیشتر ندارند، همانطور که در باب اوقات نیز این چنین مباحث را مبرهن و واضح کرده است.